

Bölüm 17

ÇİN – TÜRKİYE DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ

Selminaz ADIGÜZEL¹

GİRİŞ

Soğuk Savaş'ın bitmesi ile uluslararası alanda birçok değişiklik olmuştur. Küreselleşme ile devletlerarası ilişkilerde işbirliği görülürken ortaklık ilişkileri ülkelerin kâr oranını arttırmıştır. Çin'de 2000'li yıllarda ikili ilişkiler, dış politikada uluslararası ticarete işbirliği stratejisi "ortaklık" trendi görülmeye başlamıştır. Birçok devlet, uluslararası örgütlerle, stratejik ortaklık, işbirliği, özel ortaklık gibi farklı tiplerde ortaklıklar kuran Çin, 1990'lı yılından sonra Türkiye ile stratejik ortaklıklar kurmaya başlamıştır. Türkiye ile 1971'de diplomatik ilişkilerini geliştiren Çin istikrarlı bir ticari ilişki içerisine girememiştir. 2000'li yıllarda ikili ilişkilerini canlandıran Çin, 2010 yılında Türkiye ile ticari ilişkiler "stratejik işbirliği görüşmeleri içerisine girmiştir.

Bu araştırmada Çin Türkiye ticari ilişkileri ele alınmıştır. Corona 19 sonrasında dünyada salgını başlatan ülke olarak ABD tarafından suçlansa da dünya ticaretinde önemli bir rol üstlenen Çin'in ticari ilişkilerinin geleceği önemlidir. Çin, BMGK (Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi) daimi üyesidir. Küresel ticaretin ekonomi ve siyasetin baş aktörü olan beş ülkeden biridir. Bu nedenle Türkiye, Çin küresel ticareti işbirliği, önemlidir. Türkiye uluslar arası ticarete Çin'in tarım ürünleri ve hammadde olarak karşılıklı işbirliği yapabilecek yeterliliğe sahip bir ülkedir. CAVID-19 sonrasında Çin ile işbirliği yapmaktan vazgeçen ülkeler için işbirliği yapılabilecek ülke olarak gösterilse de Çin, Türkiye'nin ticari ortaklarındandır ve yatırım yapabileceği ülkeler arasında sayılmaktadır. Bu nedenle Çin Türkiye ticari ilişkileri önemlidir. Türkiye, Avrupa Birliği'ne üyelik için gösterdiği çabayı, İpek yolu ticaretinin canlandırılması ve Asya kıtası ile ticari ilişkilerinin geliştirilmesi için de göstermelidir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Harran Üniversitesi, sadiguzel@harran.edu.tr

Çin Uygur sorununu uluslararası bir sorun olarak görmemektedir. Para biriminde sürekli müdahalede bulunan Çin, ucuz iş gücü ve taklit mallarla dünya ekonomisine yön veren, ticaret etiğinde kural tanımayan Çin ile yapılan ticarete her zaman basiretli bir tacir gibi davranılarak, ikili ilişkilerde ticari anlaşmalara yer verilmelidir. Tarihi İpek Yolu Projesi, Avrupa Birliği projesi kadar önemlidir. Bu nedenle farklı birliklere ve projelere daima açık olunmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Akdemir, S. K. (2008). Asya bölgesi ile Türkiye'nin dış ticaretinin gelişimi Türkiye. <https://www.ayk.gov.tr> (Erişim Tarihi 12.07.2020).
2. Bergsten, C. (2018). *China and the United States: The contest For Global Economic Leadership*, *China And World*. <https://www.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/cwe.1225>(Erişim Tarihi 12.07.2020)
3. Chow, D. M. (2017). *A legal and economic critique of president trump's China trade*.
4. Commerce, I. C. (2020 , July). *Guidance paper on the impactof COVID-19 on trade finance transactions issued subject to ICC rules*. <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2020/04/2020-10-the-impact-of-covid-19.pdf>. adresinden alınmıştır
5. Commerce, I. (2020). <https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/digital-trade-standards-initiative-launches-under-the-umbrella-of-icc/>. <https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/digital-trade-standards-initiative-launches-under-the-umbrella-of-icc/>. adresinden alınmıştır
6. *COVID-19'un AB Uluslararası Mal Ticareti Üzerindeki Etkisi*. (2020). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200519-2>.
7. *Çin Türkiye Dış Ticareti* . <http://www.lojiblog.com/turkiye-cin-ticari-iliskileri/>.
8. Deniz, T. (2016). Yeni umutların eşiğinde tarihi ipek yolu coğrafyası, *Marmara Coğrafyası Dergisi*, 34, 195-202.
9. Durdular, A. (2016). *Çin'in Ortaklık İlişkileri ve Türkiye-Çin Stratejik İşbirliği*. <https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/AKDEM%C4%B0R-Sevim%EF%80%AA-KO-T%C4%B0L-Erdo%C4%9Fan-ASYA-B%C3%96LGES%C4%B0-%C4%B0LE-T%C3%9CRK%C4%B0YE%E2%80%99N%C4%B0N-DI%C5%9E-T%C4%B0CARET%C4%B0N%-C4%B0N-GEL%C4%B0C5%9E%C4%B0M%C4%B0.pdf>.
10. Durdular, A. (2018). Çin'in Ortaklık İlişkileri ve Türkiye-Çin Stratejik İşbirliği. *Avrasya Dergisi* , 53, <https://dergipark.org.tr/en/pub/avrasya/issue/37321/612657>.
11. *Economic and Social Commission for Asia and The Pacific The Impact and Policy Responsesfor COVID-19 in Asiaandthe Pacific. 1-32*. https://www.unescap.org/sites/default/files/COVID%20_Report_ESCAP.pdf. Erişim Tarihi: 30.04.2020. (2020). www.unescap.org. adresinden alınmıştır
12. ec.europa.eu/eurostat. (2020). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200519-2>.
13. Görgün, M. R. (2020). Dış ticaret finansman yöntemleri. *Dış Ticaret İşlemleri*. Ankara: Nobel yayonevi.
14. *Internet*:<https://www.bloomberg.com/graphics/2016-us-vs-china-economy/> (Erişim Tarihi: 15.12.2019). (2020).
15. Kaya, M. (2019). *ABD - Çin Ticaret savaşları ve Türkiye*, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (18).
16. Khan, H. M. (2018). *US-Turkey trade war*". *Defence Journal*,

17. Kramer, T. (2018). “*Trade War: Is There An Economic Justification?*”, *Ecodate*.
18. Levitt, T. (1983). “*The globalization of markets*”, *Readings in international business: A decision approach*.
19. Aslan, M. B. ve AKBAKAY, Z. (2020). Küreselleşme sürecinde dış borçların dış ticaret üzerine etkisi: Türkiye örneği küreselleşme süreci. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (10). 311-326.
20. Report, G. O. (2020). *Global online payments industry report 2020 - coronavirüs (covid-19) salgınının bir sonucu olarak ödeme davranışı değişiyor*. <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/global-online-payments-industry-report-2020-payment-behavior-is-changing-as-a-result-of-the-coronavirus-covid-19-outbreak-1029353095#>.
21. Şimşek, M. (2006). Değişen dünya koşullarında Çin halk cumhuriyeti ve dış ticaret bakımından Türkiye-Çin arasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26, 1-24.
22. Temiz, K. (2017). Türkiye-Çin ilişkilerinde sürdürülebilir işbirliği imkanı: Doğu Akdeniz, enerji ve. “*Global Online Payments Industry Report 2020 - Coronavirüs (COVID-19) Salgınının Bir Sonucu Olarak Ödeme Davranışı Değişiyor*”. <https://markets.businessinsider.com/news/stocks/global-online-payments-industry-report-2020-payment-behavior-is-changing-as-a-result-of-the-coronavirus-covid-19-outbreak-1029353095#>.
23. Administration, U. D. (2020). *Methods of Payment in International Trade*. <https://www.export-u.com/DOWNLOADS/Payment-Terms-Summary.pdf>.
24. Ticaret Bakanlığı, <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/ulke-profilii/covid-19-gelismeleri>. (Erişim Tarihi 2020, 07 06)
25. <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/ulke-profilii/covid-19-gelismeleri>. (Erişim Tarihi 12.06.2020).
26. World Bank . (2020). <https://tradingeconomics.com/china/foreign-direct-investment>.
27. Ticaret Bakanlığı . (2020). <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/cin-halk-cumhuriyeti/ulke-profilii/covid-19-gelismeleri>. adresinden alınmıştır
28. <https://worlddef.net/blog/sinirotesi-odeme-yontemleri/>. (2020). <https://worlddef.net/blog/sinirotesi-odeme-yontemleri/>.